

نگاهی به اقتصاد

آثار تحرک اقتصادی که در اواخر سال ۱۳۷۸ نمایان شد، در سال ۱۳۷۹ بیشتر جلوه نمود. در این سال هرچند که هنوز هم بعضی از نماگرها نگران‌کننده هستند، اما اکثر شاخص‌ها حکایت از تحرک و رونق بیشتر در فعالیت‌ها دارند. افزایش قیمت نفت در بازارهای جهانی اولین و پراثرترین این شاخص‌هاست. تحولات مثبت بازار جهانی نفت و اجرای تدریجی مقررات جدید تجارت خارجی در قالب اجرای برنامه سوم تراز پرداخت‌های کشور را متأثر ساخت. در نُه ماه اول سال ۱۳۷۹، متوسط قیمت هر بشکه نفت خام صادراتی نسبت به دوره مشابه سال پیش ۵۵/۷ درصد رشد داشت و از ۱۶/۷۸ دلار به ۲۶/۱۳ دلار رسید. بعلاوه اجرای سیاست‌های جدید بازرگانی خارجی مانند حذف وثیقه بیمان و روان‌تر شدن مقررات صادراتی موجب افزایش صادرات غیرنفتی شد به نحوی که در مجموع صادرات غیرنفتی (گمرکی و غیرگمرکی) نسبت به دوره مشابه سال قبل از ۲۰/۹ درصد رشد برخوردار شد و به ۳۱۵۰ میلیون دلار رسید. در همین دوره واردات از رشدی برابر ۷/۴ درصد برخوردار شد و به ۱۳۳۳۳ میلیون دلار رسید. در این مدت تراز بازرگانی با احتساب درآمد حاصل از نفت مازادی برابر ۱۰۵۷۵ میلیون دلار نشان داد. ضمناً در نُه ماهه این سال تراز موازنه پرداخت‌ها با احتساب کسری در حساب خدمات مازادی برابر ۱۰۰۱۸ میلیون دلار نشان می‌دهد. در حالیکه تراز حساب سرمایه با ۷۳۷۸ میلیون دلار کسری مواجه بود. این کسری در اثر بازپرداخت قابل ملاحظه بدهی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت بخش دولتی بوجود آمده است. تعهدات ارزی اعم از بالقوه و بالفعل با ۱۰/۱ درصد کاهش از ۲۱۸۶۱/۳ میلیون دلار در پایان سال ۱۳۷۸ به ۱۹۶۵۰/۴ میلیون دلار در پایان آذرماه ۱۳۷۹ تقلیل یافت.

در بخش تولیدی غیرنفتی روند شاخص‌ها بسیار امیدوارکننده است و علائم حرکت و رونق نمایان است. پیش‌بینی می‌شود که بخش کشاورزی از رشدی معادل ۴ درصد برخوردار شود در حالیکه تا نیمه این سال بارندگی کمتر از متوسط مورد انتظار بوده است. رشد بخش ساختمان برابر ۹/۷ درصد برآورد شده و رشد بخش نفت ۹/۳ درصد برآورد می‌شود. در مجموع رشد اقتصاد ملی برای کل سال ۵/۲ درصد پیش‌بینی می‌شود که اگر محقق شود با مقایسه با رشد سال گذشته (۲/۴ درصد) می‌توان گفت اقتصاد در حال حرکت با سرعتی مناسب می‌باشد. بویژه آن‌که پیش‌بینی می‌شود رشد تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داخلی در سال جاری به میزان ۷/۸ درصد برسد. این شاخص نشان‌دهنده جنب‌وجوش اجزای اقتصاد و امیدواری به آینده است که بیانگر اعتماد عوامل اقتصادی و خوش‌بینی آنها می‌باشد. در ذیل به بررسی بخش‌های اقتصادی می‌پردازیم.

□ کشاورزی

علی‌رغم خشکسالی در سال گذشته و کمبود بارندگی در شش‌ماه امسال پیش‌بینی رشد این بخش علائم مثبتی را نشان می‌دهد. برآورد مقدماتی وزارت کشاورزی حاکی از رشد تولید محصولات عمده زراعی بخصوص غلات به میزان ۹/۸ درصد در سال جاری است. همان‌طور که گفته شد رشد کلی این بخش در حدود ۴ درصد پیش‌بینی شده است.

□ نفت و گاز

متوسط قیمت هر بشکه نفت خام در قانون بودجه سال ۱۳۷۹ برابر ۱۵/۱۵ دلار پیش‌بینی شده است. تحولات بازارهای جهانی نفت و اتخاذ سیاست‌های مناسب در اوپک موجب بدست‌آمدن درآمدی بیشتر از قیمت مصوب شد. نقش کشور ما در ایجاد ارتباط بهتر بین اعضای اوپک که منجر به کنترل قابل ملاحظه

میزان تولید نفت شد در این زمینه قابل توجه است. بهر صورت مجموعه عوامل برونی و درونی موجب شد که رشد ارزش افزوده این بحث برای سال ۱۳۷۹ برابر ۹/۳ درصد پیش بینی می شود. تردیدی نیست که رشد این بخش موجب ایجاد تحرک در بخش های مختلف اقتصاد ما می شود.

□ صنعت و معدن

بهبود وضع درآمد ارزی و افزایش درآمدهای دولت موجب تحرک بیشتر در بخش صنعت و معدن شد. کنترل نسبی نوسان سطح عمومی قیمت ها هم موجب ثبات اقتصادی و آرامش بیشتر در این بخش شد و زمینه مساعدتری برای فعالیت های صنعتی و معدنی بوجود آورد. در این زمینه سیاست گذاری در زمینه های پولی و مالی، ارزی، صادراتی و غیره به نحوی صورت گرفت که تولیدکنندگان توانا تر بیشتر تشویق و ترغیب شوند و حتی الامکان رانت جوینان که بیشتر ناکارایان بخش صنعت هستند براساس رقابت با کارفرمایان قابل تر از تسهیلات و کمک ها برخوردار شوند. آمار منتشره توسط وزارت صنایع نشان می دهد که تولید اغلب کالاهای صنعتی در ۹ ماهه اول سال جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل از رشد مطلوبی برخوردار بوده است. این آمار حکایت از آن دارد که از ۸۳ نوع کالای منتخب صنعتی ۵۴ نوع رشد تولید داشته اند و از این تعداد رشد ۲۵ درصد از آنها بیشتر از ۱۵ درصد بوده است. در این میان رشد تولید انواع مینی بوس ۲۷۰/۵ درصد، رشد روغن نباتی، شیشه جام، پودر شوینده و سیمان به ترتیب ۱۸/۵، ۱۴/۲، ۱۱/۱ و ۷/۰ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل بوده است. در همین مدت تولید فولاد خام و تولیدات کالائی فولاد به ترتیب به ۴/۹ و ۴/۳ میلیون تن رسید که نسبت به دوره مشابه سال قبل رشدی معادل ۶/۲ و ۱۱/۷ درصد داشته اند.

بررسی تولید محصولات پتروشیمی در دوره ۹ ماهه اول سال ۱۳۷۹ حاکی از افزایشی برابر ۵/۳ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل است.

از مجموع آنچه که گفته شد چنین می‌توان نتیجه گرفت که بخش صنعت در حال تحرک می‌باشد و انتظار می‌رود که از رشد سالانه مناسبی برخوردار شود. لازم به ذکر است که تعداد کل واحدهای صنعتی کوچک و بزرگ با تعریف کارگاهی حدود ۳۲۹۳۳۷ واحد است. از این تعداد ۲۲۲۳۳۷ کارگاه بیشتر از ۱۰ نفر کارکن ۲۴۳۷ کارگاه بیشتر از ۵۰ نفر و ۱۲۳۷ کارگاه بیشتر از ۱۰۰ نفر کارکن دارند. لذا در قرائت بعضی از نشریات و ارقام در مورد ورشکستگی کارخانه‌ها و تحلیل وضع صنعت باید توجه داشت که برداشت اشتباهی صورت نگیرد. به این نکته هم باید توجه مبذول داشت که ورشکستگی واحدهای ناکارا و ظهور واحدهای کارآتر در جوامع پیشرفته امری عادی است. همین رقابت‌ها موجب شکفتگی روزبه‌روز صنایع می‌شود و هر روز محصولات با کیفیت بیشتر به بازار معرفی می‌شود. در حال حاضر واحدهائی از صنعت در کشور ما مشغول فعالیت هستند که تکنولوژی آنها مربوط به سالهای ۱۳۴۰-۱۳۳۰ است. کالاهائی تولید می‌کنند که خریداری برای آن کالاها وجود ندارد. طبیعی است این قبیل صنایع نمی‌توانند در صحنه رقابت باقی بمانند. هرگونه تزریق منابع به این قبیل واحدها بدون تغییر در بافت مدیریت و یا ایجاد تحول در تکنولوژی آنها موجب هدررفتن منابع ملی و زیان جامعه خواهد بود.

□ ساختمان و مسکن

رشد بخش مسکن در اقتصاد علامتی بر رونق فعالیت‌هاست زیرا رونق این بخش بسیاری فعالیت دیگر را با خود می‌کشد. در بررسی دوره‌های تجاری رونق و یا رکود بخش مسکن به عنوان نمادی از نوسان اقتصادی شناخته می‌شود. پیش‌بینی می‌شود رشد این بخش در سال ۱۳۷۹ به ۹/۷ درصد بالغ گردد. در نُه ماه اول امسال تحولات بخش مسکن به شرح زیر بوده است:

سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به قیمت‌های جاری در ساختمان‌های جدید مناطق شهری ۲۸/۵ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل رشد داشته است. شهر تهران در همین مدت و در همین زمینه رشد بالای

۴۹/۶ درصد را تجربه کرده‌است. همچنین رشد سطح کل زیربنای ساختمانهای شروع شده و ساختمانهای تکمیل شده در مناطق شهری کشور به ترتیب برابر ۱۴ و ۱۳/۹ درصد در نه ماه اول سال بوده‌است. در سال جاری سرمایه‌گذاری دولت در طرح‌های ملی و تسهیلات اعطائی بانکها به بخش ساختمان و مسکن روند صعودی را نشان می‌دهد. در نه ماهه سال ۱۳۷۹ دولت ۱۱۳۰/۳ میلیارد ریال در فصول ساختمان، مسکن و عمران شهری هزینه کرده‌است. بعلاوه تا پایان آذر ماه این سال مانده تسهیلات اعطائی بانکها به بخش غیردولتی در بخش‌های ساختمان و مسکن به ترتیب ۶/۵ و ۱۵/۸ درصد رشد نشان می‌دهد. در ۹ ماه اول این سال بانک مسکن به تنهایی ۷/۴ هزار میلیارد ریال به بخش مسکن پرداخت کرد که رشد آن نسبت به دوره مشابه سال قبل برابر ۱۳/۷ درصد بوده‌است. این درحالی است که در این ۹ ماه شاخص بهای خدمات ساختمانی رشدی برابر ۱۰/۷ درصد رشد داشته‌است که نشان‌دهنده معنی‌دار بودن ارقام رشد مربوط به اعتبارات بخش ساختمان می‌باشد.

□ بخش پولی

در پایان آذر ماه ۱۳۷۹ نقدینگی با رشدی برابر ۱۷ درصد نسبت به اسفندماه گذشته به ۲۲۵۵۰۰/۹ میلیارد ریال رسید. رشد این تغییر در دوره مشابه سال قبل ۱۴/۵ درصد بوده‌است. در این مدت به دلیل کاهش نرخ تورم سود سپرده‌های بانکی تا حدودی معنی واقعی یافت. عوامل مؤثر بر افزایش نقدینگی، تغییر در خالص دارائی‌های داخلی با سهمی معادل ۱۰/۵ واحد درصدی در رشد نقدینگی و افزایش خالص دارائی‌های خارجی به میزان ۶/۶ واحد درصد بوده‌است. در همین مدت خالص مطالبات بانک مرکزی از بخش دولتی با کاهشی معادل ۳۰/۲ درصد روند مناسبی را نشان داده‌است. در دوره ذکر شده ضریب فزاینده نقدینگی رشد قابل ملاحظه‌ای داشته‌است. حاصل این عوامل رشد نقدینگی به میزان پیش‌گفته است.

□ بخش مالی

دولت سال ۱۳۷۸ را با حفظ و انضباط مالی و بدون کسر بودجه به پایان رساند. در سال ۱۳۷۹ نیز مطابق آمارهائی که بدست آمده است تعادل نسبی بین درآمدها و هزینه‌ها مشاهده می‌شود. بر اهل نظر پوشیده نیست که حفظ تعادل بخش مالی بسیار مهم و بسیار مشکل است. در گذشته عادت بر عدم تعادل مالی بوده‌است. بسیاری از اقتصاددانان عدم تعادل مالی را دلیل عدم تعادل در بخش پولی و ارزی و حتی عدم تعادل بازار کالا و کار و سرمایه می‌دانند زیرا اثرات عدم تعادل بودجه است که به سایر بازارها سرایت می‌کند لذا نباید از اهمیت این عملکرد به راحتی بگذریم. در ۹ ماه گذشته پرداخت‌های جاری دولت ۲۵/۴ درصد افزایش و پرداخت‌های عمرانی ۴/۸ درصد کاهش نشان می‌دهد که این روند بایستی مورد توجه بیشتر قرار گیرد که تا پایان سال تعادل در این زمینه بوجود آید.

در نه ماه اول سال جاری درآمدهای عمومی دولت با ۲۱/۴ درصد افزایش نسبت به دوره مشابه سال قبل معادل ۷۳۶۲۹/۱ میلیارد ریال شد و لذا ۹۱/۷ درصد رقم بودجه مصوب تحقق یافت. طی همین مدت پرداخت‌های عمومی به ۷۳۶۷۱/۸ میلیارد ریال رسید که رشد ۱۷/۳ درصد را نسبت به دوره مشابه سال پیش نشان می‌دهد.

وضع مالی دولت

(میلیارد ریال)

درصد تحقق نسبت به بودجه مصوب	نه ماهه اول سال ۱۳۷۹	نه ماهه اول سال ۱۳۷۸	
۹۵/۱	۴۱۰۹۷/۷	۲۷۵۰۷/۵	درآمد نفت و گاز
۹۷/۲	۲۴۷۴۸/۱	۱۸۳۶۶/۲	درآمدهای مالیاتی
۶۷/۲	۷۷۸۳/۳	۱۴۷۹۲/۱	سایر درآمدها
۸۹/۹	۵۷۲۷۴/۲	۴۵۶۸۷/۸	پرداخت‌های جاری
۸۱/۲	۱۶۰۶۲/۵	۱۶۸۷۶/۰	پرداخت‌های عمرانی
-	۳۳۲/۹	۲۶۸/۴	تنخواه گردان استانی

□ قیمت‌ها

شاخص بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران در آذرماه ۱۳۷۹ به عدد ۱۶۳/۶ رسید (بر پایه سال ۱۳۷۶) که نسبت به ماه قبل ۱/۹ درصد رشد نشان می‌دهد. همچنین متوسط شاخص مذکور در نه ماهه سال جاری در مقایسه با دوره مشابه سال قبل ۱۳/۱ درصد افزایش نشان می‌دهد. شاخص بهای عمده‌فروشی کالاها در ایران در آذرماه ۱۳۷۹ به عدد ۱۰۲۸/۶ رسید (بر پایه سال ۱۳۶۹) و نسبت به ماه قبل ۱/۰ درصد افزایش یافت. متوسط شاخص مذکور طی نه ماهه اول سال جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل ۱۵/۲ درصد افزایش نشان می‌دهد. همچنین شاخص بهای تولیدکننده در آبان ماه سال جاری به ۹۴۵/۰ رسید (بر پایه سال ۱۳۶۹) که نسبت به ماه قبل ۲/۰ درصد رشد را نشان می‌دهد. متوسط این شاخص در نه ماهه سال جاری در مقایسه با مدت مشابه سال قبل ۱۷/۴ درصد رشد را نشان می‌دهد.

اطلاعاتی در خصوص شاخص‌های بهای کالاها و خدمات مصرفی عمده‌فروشی و تولیدکننده در نه ماهه اول سال جاری

شاخص	میزان شاخص در آذر ۱۳۷۹	رشد شاخص نسبت به ماه گذشته (درصد)	متوسط شاخص در نه ماهه سال ۱۳۷۹	رشد متوسط شاخص در نه ماهه سال ۱۳۷۹ نسبت به مدت مشابه سال ۱۳۷۸ (درصد)
CPI (۱۳۷۶=۱۰۰)	۱۶۳/۶	۱/۹	۱۵۷/۴	۱۳/۱
WPI (۱۳۶۹=۱۰۰)	۱۰۲۸/۶	۱/۰	۱۰۲۲/۹	۱۵/۲
PPI (۱۳۶۹=۱۰۰)	۹۴۵/۰	۲/۰	۹۱۰/۹	۱۷/۴

□ تراز پرداختها

در سال ۱۳۷۸ با افزایش قیمت‌های جهانی نفت تراز حساب جاری کشور با $۶/۶$ میلیارد دلار مازاد مواجه بود که عمده این افزایش حاصل از فروش نفت و گاز بود. در نه ماه اول سال جاری نیز تراز حساب جاری وضعیت مناسبی داشت و حدود ۱۰ میلیارد دلار مازاد داشت. این افزایش عمدتاً ناشی از رشد $۶۲/۸$ درصدی صادرات نفت و گاز بود. صادرات غیرنفتی با در نظر گرفتن انواع آن از رشدی برابر ۲۱ درصد در مقایسه به دوره مشابه سال قبل برخوردار شد و به حدود $۳/۲$ میلیارد دلار رسید.

واردات کالا طی نه ماهه سال جاری به $۱۱/۲$ میلیارد دلار رسید که رشدی برابر $۷/۴$ درصد نسبت به دوره مشابه سال قبل داشت. میزان بدهی‌های کشور در این ۹ ماه ۲۲۸۲ میلیون دلار کاهش یافت و از ۱۰۳۵۷ میلیون دلار در پایان سال ۱۳۷۸ به ۸۰۷۵ میلیون دلار در پایان آذرماه ۱۳۷۹ تقلیل یافت. این کاهش ۲۲ درصدی در بدهی‌ها به علت بازپرداخت بخشی از تعهدات پیش‌فروش نفت و قراردادهای فاینانس و استمهالی بوده است. بهبود در وضعیت ارزی کشور در کنار اقدامات اصلاحی در بازار ارز موجب ثبات نسبی در بازار ارز گردید. بررسی قیمت ارز در بازار آزاد گواهی سپرده نشان می‌دهد که علی‌رغم افزایش قیمت‌های داخلی قیمت این نوع ارز از حدود ۲ سال پیش تا بحال تقریباً ثابت مانده و حتی کاهش داشته است. با احتساب نرخ افزایش قیمت‌ها بسیار روشن است که قیمت واقعی ارز کاهش قابل توجهی در بازار آزاد ارز داشته است. این به معنی تقویت پول ملی در این مدت بوده است که مورد توجه زیاد کارشناسان اقتصادی می‌باشد زیرا موجب تخفیف انتظارات تورمی جامعه می‌شود.

□ بازار سرمایه

یکی از شاخص‌هایی که در کشورهای مختلف بیان‌کننده رونق یا رکود اقتصادی است، شاخص فعالیت‌های بورس آن کشور است به‌طوری‌که در اکثر کشورها این شاخص بصورت روزانه به اطلاع عموم

می‌رسد. در نه ماه اول امسال شاخص کل قیمت سهام رشد متوسطی برابر $۴۴/۲$ را تجربه کرده‌است. در همین مدت شاخص قیمت سهام شرکت‌های تولیدی $۴۷/۱$ درصد رشد کرد و شاخص مالی با $۳۳/۰$ درصد رشد روبرو شد. در این دوره شاخص پنجاه شرکت فعال تر بطور متوسط رشدی برابر $۲۹/۴$ درصد داشت. طی نه ماه اول سال ۱۳۷۹ مجموعاً $۱۲۱۸/۷$ میلیون سهم به ارزش $۶۰۸۵/۳$ میلیارد ریال معامله شد. در این مدت $۱۷۳/۶$ میلیون سهم به ارزش $۹۷۹/۸$ میلیارد ریال توسط سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی (بنیادها و نظام بانکی) در تالار بورس عرضه گردید. سازمان‌هایی نظیر سازمان صنایع ملی، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران و سازمان مالی گسترش مالکیت، سهم عمده‌ای در این میان داشتند که این رقم حاکی از واگذاری فعالیت‌های دولتی به بخش غیردولتی می‌باشد که در جهت اهداف برنامه سوم توسعه گام‌های مؤثری به جلو بوده‌است.

□ بازار کار

یکی از موضوعات مهم در اقتصاد ما مسأله اشتغال است که توجه بسیاری در برنامه‌های اقتصادی دولت به آن معطوف شده‌است. این موضوع از آن نظر اهمیت مضاعف دارد که کشور ما از حیث جمعیت، جوان است. در دهه $۶۵-۱۳۵۵$ کشور ما یکی از بالاترین میزان رشد جمعیت در جهان را تجربه کرد به طوری که طبق سرشماری سال ۱۳۶۵ رشد ناخالص و خالص افزایش جمعیت در دهه مزبور به ترتیب برابر $۳/۹$ و $۳/۲$ درصد گردید. حاصل این افزایش جمعیت در آن دوره جوانان رشید این دوره هستند که به سن اشتغال رسیده و جویای کار هستند. مطابق بررسی‌های به عمل آمده از امسال به بعد سالانه بیش از ۷۰۰ هزار نفر جویای کار وارد بازار کار می‌شوند در حالیکه بهترین تجربه ما در سالهای پس از انقلاب اسلامی ایجاد کمتر از ۳۰۰ هزار شغل در سال بوده‌است. به جاست که اضافه شود بالاتری رکورد ایجاد اشتغال در کره جنوبی در دهه ۹۰ میلادی ایجاد حدود ۴۰۰ هزار شغل در سال بوده‌است. همین رقم برای ترکیه و ژاپن حدود ۲۰۰۰۰۰ نفر

بوده است. ملاحظه می شود بحث اشتغال دو بُعد عرضه و تقاضا دارد و هیچوقت در تاریخ کشور تا این حد بازار کار زیر فشار نبوده است. این وضع باعث شده که مطابق بررسیهای بانک مرکزی نرخ بیکاری در جامعه شهری از ۹/۱ درصد در سال ۱۳۷۵ به ۱۲/۸ درصد در سال ۱۳۷۸ افزایش یابد.

تردیدی نیست که مهم ترین عامل ایجاد اشتغال سرمایه گذاری است که موجب رشد و اشتغال می شود و تردیدی نیست که سرمایه گذاری هم محتاج زیرسازي اقتصادی و ایجاد فضای مناسب برای فعالیت های اقتصادی کلیه بخش های دولتی و غیردولتی است. تصویب قوانین مناسب و اصلاح قوانین مزاحم، تشویق بخش خصوصی برای فعالیت بیشتر، جلب سرمایه های خارجی و ایجاد ارتباط مناسب با دنیای خارج، ورود در بازارهای جهانی و ساده کردن قوانین مربوط به فعالیت های اقتصادی بعضی از عوامل لازم برای ایجاد اشتغال است. به هر صورت ایجاد این شرایط زمانبر است و همراهی همه را می طلبد که با توجه به برنامه های مصوب امید زیادی برای حل این مشکل وجود دارد. نمی توان تنها با ذکر تعداد بیکاران چنین استنتاج کرد که فعالیت اقتصادی کشور در رکود بسر می برد. باید توجه داشته باشیم که رکود به معنی راکد بودن فعالیت هاست. آمار و ارقام عملکرد اقتصاد ما مطابق آنچه که گفته شد نشانی از راکد بودن فعالیت ها نمی دهد بلکه حکایت از پویندگی فعالیت ها دارد. بدیهی است که تا جذب نیروی کاری که قبلاً بوجود آمده مسأله اشتغال مهمترین نگرانی برنامه ریزان خواهد بود اما باید جهت گیری ما طوری نباشد که ثبات و آرامش هم از بازار و هم از ذهن برنامه ریزان رخت بریندد. بنابراین چه که گفته شد و به دلیل عوامل برونی و درونی اقتصاد در مسیر رشد و رونق گام نهاده است هر چند که همه انتظار رشد بیشتری برای کشورمان داریم و هر چند همه می دانیم که شایستگی و ظرفیت کشور ما در مقایسه با برخی کشورهای دیگر بیش از این هاست اما پشتیبانی از سیاست های مصوب با آرامش لازم، شرایط بهتری را برای رشد اقتصادی فراهم می کند؛ آرامشی که بنا به عقیده همه صاحب نظران لازمه رشد بلندمدت اقتصادی است.